

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 27 februari 1906, kl. 1 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af tullen å superfosfat.

(1:a A.)

Förslag om upphäfvande af den för närvarande superfosfat åsatta tullsatsen, 25 öre för 100 kilogram, har framställts i en inom Andra Kammaren af herr *N. Larsson* i Klagstorp väckt motion n:o 104 af följande lydelse:

»Då det för vår modernäring, jordbruket, är af den största betydelse, att sådana produktionsmedel som olika slag af artificiell gödning finnas lätt tillgängliga och till möjligast billiga priser och det är en känd sak, att utan dessa gödselmedel jordbruket icke kan skötas på ett rationellt och vinstgifvande sätt, då det dessutom de senare åren visat sig, att konstgödningsfabrikerna lämna en ganska betydlig utdelning å de kapital, som för deras uppförande samt till rörelsekapital blifvit utlagda, och de följaktligen icke längre äro i behof af det skydd, som tull å superfosfat hittills gifvit dem, vågar jag härmed föreslå, att Riksdagen ville besluta upphäfva tullen å superfosfat.»

Frågan huruvida superfosfat bör vara belagd med tull har vid flera tillfällen förevarit inom Riksdagen. Sålunda väcktes vid 1888 års riksdag förslag om åsättande af en tullsats å nämnda vara af 50 öre för 100 kilogram. Denna motion tillstyrktes af bevillningsutskottet, hvarefter Riksdagen, sedan Första Kammaren bifallit, men Andra Kammaren afslagit utskottets hemställan, i gemensam votering beslöt, att gällande tullfrihet skulle bibehållas. Vid 1892 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i anslutning till 1888 års tullkommittés mening, att superfosfat måtte beläggas med en tullsats af 25 öre för 100 kilogram. Förslaget afstyrktes af bevillningsutskottet och afslogs af Riksdagen. Vid riksdagarna åren 1896

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 5 Saml. 1 Afd. 3 Häft. (N:o 3.)

och 1897 väcktes åter motioner med yrkande om tull å superfosfat, år 1896 af 50 öre och år 1897 af 25 öre, allt för 100 kilogram, men vid båda dessa tillfällen blefvo förslagen af bevillningsutskottet afstyrkta och af Riksdagen afslagna. Det vid sistnämnda års riksdag framställda förslaget återupptogs i väckta motioner vid 1898 års riksdag. Bevillningsutskottet afstyrkte ånyo motionerna. Utskottets hemställan bifölls af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren biföll motionerna. I gemensam votering segrade Första Kammarens beslut, i följd hvaraf superfosfat åsattes en tullsats af 25 öre för 100 kilogram, hvilken tullsats fortfarande gäller.

Vid 1900 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren motion om borttagande af den sålunda beslutade tullsatsen. Bevillningsutskottet afstyrkte motionen, hvarefter och sedan Första Kammaren bifallit, men Andra Kammaren afslagit utskottets hemställan, Riksdagen medelst gemensam votering beslöt, att gällande tullsats skulle bibehållas oförändrad.

Äfven vid 1901 års riksdag väcktes förslag om tullens borttagande. Bevillningsutskottet hemställde om afslag å den i ämnet väckta motionen, hvilken hemställan utan votering godkändes af Riksdagens båda kamrar. Enahanda förslag återupprepades jämväl vid 1904 års riksdag, men afslogs ånyo — denna gång efter gemensam omröstning, som utföll med 220 röster mot 143.

Myckenheten samt värdet af införseln och tillverkningen af superfosfat under nedannämnda år inhämtas af följande siffror från den officiella statistiken:

År.	Införsel.		Tillverkning.	
	Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.
1895	14,162,181	566,487	54,538,860	3,506,801
1896	17,889,730	715,589	54,367,700	2,749,500
1897	25,822,976	1,032,919	52,117,400	2,712,350
1898	36,683,108	1,650,740	68,260,000	3,655,045
1899	22,829,190	1,369,751	54,425,000	3,335,494
1900	20,771,906	1,246,314	55,759,400	3,451,110
1901	24,713,138	1,532,215	61,727,800	3,760,700
1902	31,770,618	1,969,778	59,104,900	3,188,310
1903	28,932,358	1,735,941	110,762,100	5,726,620
1904	11,060,153	641,489	125,801,400	6,799,064

År 1905 utgjorde enligt uppgift från kommerskollegii näringsstatistiska afdelning införseln 5,111,000 kilogram. Beträffande tillverkningen af superfosfat inom riket sistnämnda år har någon uppgift icke kunnat erhållas.

Medelpriset å superfosfat å 20 procent (per extra kassa vid fabriken) har enligt uppgift från skånska superfosfat- och svafvelsyrefabriksaktiebolaget utgjort för 100 kilogram

år 1898	kronor	7.30
„ 1899	„	7.30
„ 1900	„	6.80
„ 1901	„	6.55
„ 1902	„	6.55
„ 1903	„	5.50
åren 1904—1905	obetydligt öfver	5.—

För sistnämnda två år har ifrågavarande medelpris af Stockholms superfosfatfabriksaktiebolag uppgifvits till respektive 5 kronor 3 öre och (omkring) 5 kronor 19 öre.

Såsom redan blifvit nämnt, förelåg frågan om superfosfattullens upphäfvande senast vid 1904 års riksdag. Bevillningsutskottet, som afstyrkte det väckta förslaget, anförde till stöd därför hufvudsakligen följande.

Den ifrågavarande fabrikationen, som alltsedan den franträdt arbetat under ganska ogynnsamma förhållanden och därför icke kunnat påräkna någon egentlig vinst, hade efter det densamma kommit i åtnjutande af tullskydd åtminstone kunnat trygga sitt bestånd. Den inom landet tillverkade varan ansåges ock allmänt vara af god beskaffenhet, och den inhemska konkurrensen vore en säkerhet för att någon försämring därutinnan icke vore att befara, hvartill komme, att prisen å superfosfat ej obetydligt sjunkit.

Ett borttagande af tullen skulle tvifvelsutan blifva i vida kretsar kännbart. En dylik åtgärd skulle nämligen med all sannolikhet medföra, att de firmor, som för närvarande här i landet tillverkade superfosfat, finge öfvergå från tillverkning till uteslutande import af denna vara. Följden häraf åter blefve förlust af kapital, som nedlagts i denna industri, hvartill komme, att en ganska stor arbetspersonal blefve ställd utan arbete.

Med framhållande af hvad sålunda tillförne gjort sig gällande till förmån för superfosfattullens bibehållande, har utskottet vid detta tillfälle

särskildt velat fästa uppmärksamheten därá, att samtidigt därmed, att den inhemska superfosfattillverkningen satts i tillfälle att alltmera tillgodose den inhemska förbrukningen, priset å superfosfat ej obetydligt sjunkit. Detta tyder åtminstone icke på att den ifrågavarande tullen, hvilken utgör endast omkring 5 procent af varans värde, medfört någon för jordbruket skadlig inverkan. Om nu tullen borttoges, lærer emellertid finnas grundad anledning att antaga, att importen särskildt af de sämre och billigare utländska fabrikaten skulle komma att väsentligt ökas; och att detta förhållande icke kunde vara annat än till men för jordbruket, torde väl få anses uppenbart.

Vidare må i detta sammanhang erinras, hurusom hos oss kontrollföreskrifter saknas rörande handeln med konstgjorda gödningsämnen. Förslag till lagstiftning i ämnet har visserligen framlagts för Riksdagen, men icke vunnit Riksdagens bifall.

Redan den betydelse, tullen i sist berörda hänseende äger, bör enligt utskottets åsikt utgöra tillräckligt skäl att icke borttaga densamma.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen, med afslag å förevarande motion om upphäfvande af tullen å superfosfat, måtte besluta, att gällande tullsats för sagda artikel skall bibehållas oförändrad.

Stockholm den 26 februari 1906.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herrar *J. Bromée* och *G. Jansson*;

samt af herr *K. G. Karlsson* mot vissa delar af motiveringen.